

Analyse | CERI

Danmark er fortsat langt fra målopfyldelse i kvælstofindsatsen

I dette notat gør vi status på den danske kvælstofindsats og belyser, hvor langt Danmark er fra at indfri EU's vandrammedirektiv om god økologisk tilstand i vandmiljøet senest i 2027.

Analysen viser, at:

- Den nye kvælstofregulering forventes at levere ca. to tredjedele af de 13.800 tons kvælstofreduktioner, der er nødvendige for at opfylde målene i EU's Vandrammedirektiv.
- De frivillige arealomlægninger, som fx etablering af vådområder og skovrejsning, er langt fra at levere den sidste tredjedel. Selv hvis alle igangsatte projekter gennemføres, vil der fortsat mangle 2.600 ton eller knap 20 pct. af de nødvendige kvælstofreduktioner.
- Det betyder, at 40 ud af 108 kystvandoplande ikke når deres indsatsbehov, og at de tilhørende kystvande derfor ikke forventes at opnå god økologisk tilstand i 2027.
- En del af den manglende fremdrift i de frivillige arealomlægninger skyldes formentlig incitamentsstrukturen i den nye kvælstofregulering.

På baggrund af analysen anbefaler vi, at:

- Vi anbefaler, at strammere regulering bliver det primære redskab til at realisere de resterende kvælstofreduktioner, samtidig med at incitamenterne til frivillig arealomlægning styrkes ved at lade landmænd beholde de udledningskvoter, der frigøres ved omlægning af arealer.

CERI – Climate & Energy Research Institute

CERI er en grøn tænketank, der styrker beslutningsgrundlaget for den grønne omstilling gennem uafhængige analyser af Danmarks klima-, energi- og miljøpolitik. CERI arbejder ud fra en præmis om, at en langsigtet og holdbar omstilling kun lykkes, hvis beslutningerne træffes på et solidt samfundsøkonomisk grundlag. CERI spiller sine analyser ind i den offentlige debat og på Christiansborg for at bidrage til beslutningsprocesserne om den grønne omstilling på en konstruktiv måde. Læs mere på: www.ceri.dk

Kontakt:

Afdelingsdirektør Ulrik Beck
3140 8705 | urb@ceri.dk

Kommunikationschef Tina Birkkjær Nikolajsen
2728 2733 | tbn@ceri.dk

Denne analyse:

Senioranalytiker Camilla Jespersen
3163 4212 | cal@ceri.dk

Viceafdelingsdirektør Andreas Lund Jørgensen
5041 1237 | alj@ceri.dk

1. Sammenfatning

**Kvælstofudledning
skal reduceres med
13.800 ton**

Det danske vandmiljø er hårdt presset af kvælstofforurening, der primært stammer fra landbrugsproduktionen. For at sikre god økologisk tilstand i vandmiljøet og dermed leve op til EU's vandramme direktiv, skal Danmark reducere sine kvælstofudledninger med 13.800 ton om året. Det skal ske gennem en kombination af regulering af landbrugets kvælstofudledning (markreguleringen) og frivillig arealomlægning, hvor landbrugsjord tages ud af drift.

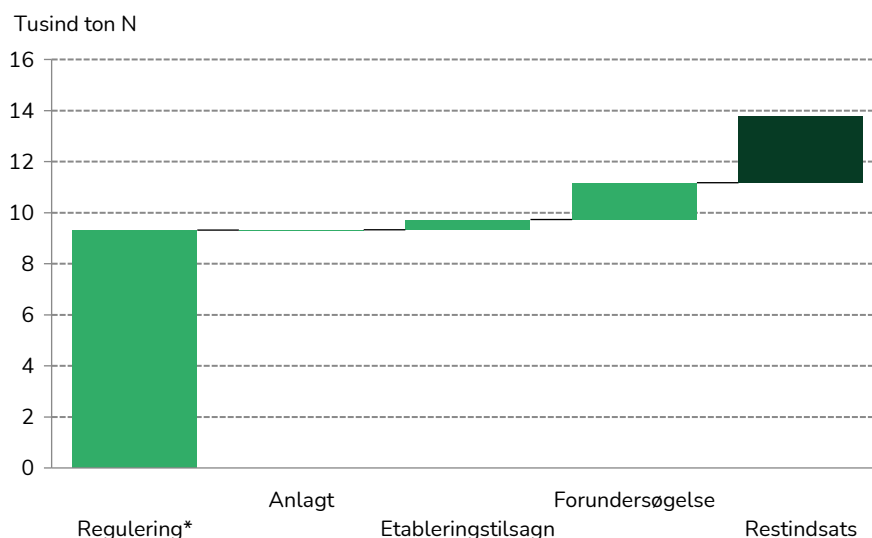
**Regulering skal give
det største bidrag til
målopfyldelse**

Hovedparten af reduktionerne forventes at komme fra markreguleringen. Markereguleringen fastsætter grænser for landbrugets kvælstofudledning til vandmiljøet. Sammen med et mindre bidrag fra øget rensning af spildevand, vurderes markreguleringen at reducere kvælstofudledningen 9.300 ton N årligt jf. figur 1. De svarer til to tredjedele af det samlede indsatsbehov på 13.800 ton N.

**Selv i et optimistisk
scenarie mangler vi
fortsat 2.600 t N**

Alligevel er kvælstofindsatsen langt fra at opfylde målet. Det skyldes, at de frivillige arealomlægninger, som skal give den sidste tredjedel kvælstofreduktioner, ikke ser ud til at levere tilstrækkeligt. Selv under den optimistiske antagelse, at alle projekter, der indtil videre har modtaget et forundersøgelsestilsagn, realiseres, resterer der fortsat en reduktionsmanko på ca. 2.600 ton N. Det betyder, at 40 ud af 108 kystvandoplande fortsat ikke opfylder deres indsatsbehov, og at de tilhørende kystvande derfor ikke forventes at opnå god økologisk tilstand i 2027.

Figur 1 Status på Danmarks kvælstofindsats

Anm.: Anm.: Den samlede kvælstofreduktion i ton N, der indfries af hver indsats.

*Inklusiv CAP-effekter og spildevandsindsatsen.

Kilde: Kilde: [Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø \(2025\)](#), [Vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget MARS, tabel tilskudsordninger på deloplandsniveau](#)
SEGES Innovation (2026), [Prognose for kvoter på kvælstofudledning til kyst i ny kvælstofregulering 2027](#)

**Vi anbefaler hårdere
regulering og styrket
incitament**

Aftalepartierne bag den grønne trepartsaf tale skal inden udgangen af i år beslutte, hvordan de sidste vandoplande skal nå i mål senest i 2030. Vi anbefaler, at strammere regulering bliver det primære værktøj til at finde de sidste reduktioner, og at incitamenterne til frivillig arealomlægning styrkes ved at give landmænd mulighed for at beholde de udledningskvoter, der frigøres, når de omlægger arealer.

2. Reguleringen og frivillige omlægninger skal bringe landbruget i mål

Vandmiljøet presses af landbrugets kvælstofudledning

Danmarks vandmiljø er under betydeligt pres fra udledninger af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer fra spildevand, industri og især landbruget. Når kvælstof og fosfor fra bl.a. gødning, udvaskes til vandmiljøet, fremmer det algevækst, som kan føre til iltsvind, når algerne falder til bunds og nedbrydes. Iltsvind forringer levevilkårene for fisk, planter og bunddyr, og kan føre til, at arter dør eller forsvinder fra områderne.¹ De seneste år er der blevet registreret stadigt større omfang af iltsvind i danske farvande.

Vi skal reducere med 13.800 tons N for at forbedre vandmiljøet

Med vedtagelsen af Vandrammedirektivet i 2000 forpligtede EU-medlemslandene sig til at sikre god økologisk tilstand i alle europæiske vandområder, herunder vandløb, søer, kystvande og grundvand senest i 2015 med mulighed for fristforlængelse til senest 2027. Som led i *Aftale om Implementering af et Grønt Danmark* (trepartsaftalen) blev der derfor sat et nationalt mål om at reducere kvælstofudledningen til kystvandene med ca. 13.800 tons kvælstof (N) årligt fra 2027.² Målet skal realiseres gennem to centrale elementer:

Størstedelen skal leveres af markregulering

Hovedparten af reduktionerne skal leveres gennem den udledningsbaserede kvælstofregulering (også kaldet markregulering), som skal træde i kraft 1. januar 2027. Hvor reguleringen tidligere har været baseret på, hvor meget kvælstof, landmanden må tilføre *på* marken, er den nye regulering målrettet, hvor meget kvælstof, landmanden må udlede *fra* marken til vandmiljøet.

De resterende skal hentes gennem frivillige indsatser

De resterende reduktioner skal realiseres gennem såkaldte kollektive virkemidler i form af frivillige arealomlægninger. Det omfatter bl.a. udtagning af lavbundsjorder, etablering af vådområder og minivådområder samt skovrejsning, som alle bidrager til at reducere kvælstofudledningen til vandmiljøet. Hertil kommer mindre reduktioner fra tiltag under EU's fælles landbrugspolitik (CAP) samt fra forbedret rensning af spildevand³.

Hvilket skaber usikkerhed om, hvorvidt vi når målet

Da arealomlægningerne i høj grad bygger på frivillig deltagelse, er det usikkert om de sidste reduktioner realiseres i tide, og dermed om kvælstofindsatsen er tilstrækkelig til at indfri Vandrammedirektivets mål om god økologisk tilstand.

I så fald skal det besluttes, hvordan vi så kommer i mål

Hvis de frivillige arealomlægninger sammen med markreguleringen ikke leverer de nødvendige reduktioner til at nå kvælstofmålet, fremgår det af trepartsaftalen, at aftaleparterne i 2027 skal tage stilling til, hvordan de resterende reduktioner skal realiseres. Dette kan ske gennem en kombination af midlertidigt skærpet regulering og øgede statslige arealopkøb.

Vi gør status på kvælstofindsatsen

I dette notat gør vi status på fremdriften i kvælstofindsatsen og belyser, hvor langt der er til målopfyldelse frem mod 2030, samt vores anbefalinger til at realiserer de resterende reduktioner.

3. Markreguleringen efterlader en betydelig restindsats til kollektive virkemidler

Hvert vandopland har forskelligt indsatsbehov

Danmark er inddelt i 108 kystvandoplande, som er afgrænsede landområder, hvor vand ledes til et bestemt kystvand via vandløb og søer. Der er fastsat et individuelt indsatsbehov for hvert kystvandopland, som angiver hvor meget kvælstofudledningen skal reduceres for at opnå god økologisk tilstand i de tilhørende kystvande.

¹ Nationalt Center for Miljø og Energi (2025) – [Iltsvind i danske farvande](#)

² Det officielle nationale reduktionsmål på 13.780 tons, er efterfølgende blevet teknisk korrigeret til ca. 14.800 tons kvælstof.

[Aftale om Implementering af et Grønt Danmark – Ministeriet for Grøn Trepars](#)

³ [Ny aftale for spildevand: Markant reduktion i kvælstofudledningen skal forbedre vandet i 16 fjorde og kystvande - Miljø- og Ligestillingsministeriet](#)

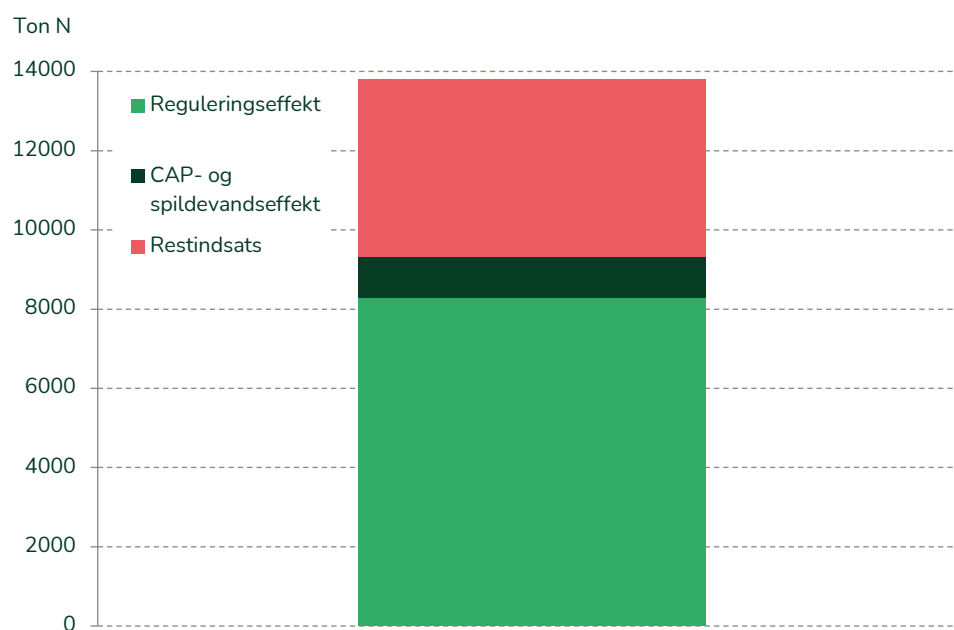
Markregulering skal reducere med 8478 ton N

SEGES Innovation (2026) har udarbejdet en foreløbig prognose for, hvor meget markreguleringen vil reducere udledningen i hvert enkelt kystvandopland. Prognosen viser, at reguleringen samlet set vil reducere udledningerne med 8.478 ton N årligt. De vedtagne spildevandsindsatser forventes at reducere kvælstofudledningen med 537 t N, mens de kvælstofreducerende indsatser under EU's fælles landbrugspolitik (CAP) forventes at bidrage med en kvælstofreduktion på 674 t N. Det giver i alt en reduktion i kvælstofudledningen på 9.690 t N.

Der udestår en reduktionsmanko på 4.490 ton N

Disse reduktioner bidrager dog ikke alle til at opfylde det samlede indsatsbehov på 13.800 ton kvælstof. Det er nemlig ikke lige meget hvor reduktionerne finder sted: Da vandmiljøets økologiske tilstand er oplandsspecifikt, vil yderligere reduktioner i vandområder, der i forvejen er i mål, ikke bidrage til den samlede målsætning. Derfor kan man ikke blot lægge effekterne af indsatserne sammen. Når man tager højde for dette, bliver den samlede reduktion fra spildevandsrensning, CAP-effekter og markregulering 9.315 t N, jf. figur 1. Det efterlader en reduktionsmanko på 4.490 t N, som skal hentes af de kollektive virkemidler.

Figur 2 Prognose over kvælstofregulering

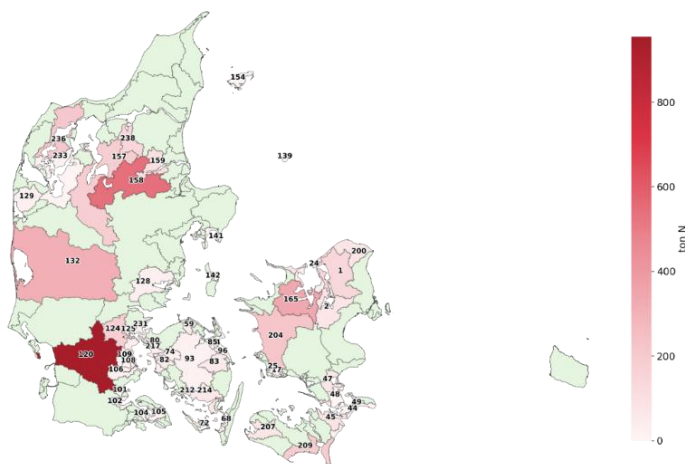
Anm.: Anm.: Anm.: Prognose for markreguleringens reduktionseffekt samt bidrag fra CAP- og spildevandsindsatser i forhold til det samlede reduktionsmål på 13.800 ton N, herunder den resterende reduktionsmanko.

Kilde: Kilde: Egne beregninger baseret på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (2025) og SEGES Innovation (2026).

Kun 55 ud af 108 kystvandoplande når deres indsatsbehov

Figur 2 viser det resterende behov for kvælstofreduktioner i de enkelte kystvandoplande efter implementeringen af markreguleringen. Efter implementeringen når 55 ud af 108 kystvandoplande i mål med deres indsatsbehov. Heraf var 28 oplande i mål på forhånd, da den økologiske tilstand allerede var tilstrækkelig inden reguleringen, CAP- og spildevandsindsatserne.

Figur 2 Fordeling af resterende indsatsbehov i kystvandoplande efter markreguleringen

Anm.: Den geografiske spredning af det resterende indsatsbehov, efter indregning fra kvælstofregulering, CAP-tiltag og spildevandsindsatsen. De grønne områder angiver oplande, hvor indsatsbehovet er opfyldt, mens farveskalaen fra lyserød til mørkerød viser graden af det resterende indsatsbehov. Oplands-ID er angivet for de oplande, hvor der fortsat er et indsatsbehov.

Kilde: Egne beregninger baseret på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (2025) og SEGES Innovation (2026).

Der er store geografiske forskelle

Af figur 2 fremgår det også, at der er store geografiske forskelle på, hvor tæt reguleringen kommer på at sikre målopfyldelsen i kystvandoplandet. Særligt Knudedyb i Sydvestjylland, Hjarbæk Fjord, Indre Isefjord og Ringkøbing Fjord har fortsat et markant indsatsbehov. Det understreger, at kvælstofforurening i høj grad er et lokalt problem, der skal løses med geografisk differentierede indsatser.

Reguleringstrykket styres af det såkaldte braklægningspunkt

At nogle kystvandoplande ikke når i mål alene som følge af markreguleringen skyldes det såkaldte *braklægningspunkt*. Braklægningspunktet er en politisk fastsat grænse for reguleringstrykket i de enkelte kystvandoplande. Hvis grænsen nås, inden indsatsbehovet er opfyldt, skal de resterende reduktioner hentes gennem frivillige arealomlægninger, hvilket er tilfældet for 53 kystvandoplande. Omvendt gælder det, at hvis man ved hjælp af frivillige arealomlægninger overopfylder indsatsbehovet, kan markreguleringen lempes tilsvarende.

4. De frivillige arealomlægninger er langt fra målopfyldelse

Frivillige arealomlægninger skal levere resten

De frivillige arealomlægninger under trepartsaftalen skal sikre, at vi når i mål med de resterende kvælstofreduktioner. Arealomlægningerne omfatter en række kollektive virkemidler, herunder kvælstofvådområder, lavbundsprojekter, minivådområder og skovrejsning. Disse virkemidler reducerer kvælstofudledningen fra de enkelte kystvandoplande, ved at omlægge intensive landbrugsjorder til natur og/eller forbedre retentionen.⁴

Omlægningerne er organiseret i 3 projektfaser ...

Arealomlægningerne er organiseret i 3 projektfaser med forskellig grad af sikkerhed for realisering 1) Anlagte projekter er fysisk etablerede projekter og leverer allerede kvælstofreduktioner i dag. 2) Projekter med etableringstilsagn er formelt godkendte og finansierede, men endnu ikke anlagt. 3) Forundersøgelsesprojekter er projekter, hvor potentialet for

⁴ Retention er et mål for, hvor stor en andel af det udvaskede kvælstof, der når fra rodzonen til vandmiljøet. Høj retention betyder, at mindre kvælstof ender i vandmiljøet.

arealomlægning fortsat undersøges. Disse projekter er mere usikre, da en forundersøgelse ikke nødvendigvis fører til et senere etableringsprojekt, og det forventes, at 10-20 pct. falder fra.⁵

... som samlet giver
en reduktion på
4.172 ton N, ...

Ifølge Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø er der i de tre første projektfaser indmeldt arealomlægningsprojekter med forventede kvælstofreduktioner på samlet 4.172 ton N.⁶

... men kun ca. 1.900
ton N bidrager til
målopfyldelsen

Knap halvdelen af disse kvælstofreduktionerne bidrager imidlertid *ikke* til yderligere målopfyldelse, da de finder sted i kystvandoplande, som allerede har opfyldt deres indsatsbehov. Medregnes alene de reduktioner, som bidrager til målopfyldelse i de enkelte kystvandoplande, bidrager de indmeldte projekter med ca. 1.900 ton N, jf. figur 3. Heraf stammer ca. 1.450 ton N fra projekter i forundersøgelsesfasen, som er forbundet med betydelig usikkerhed.

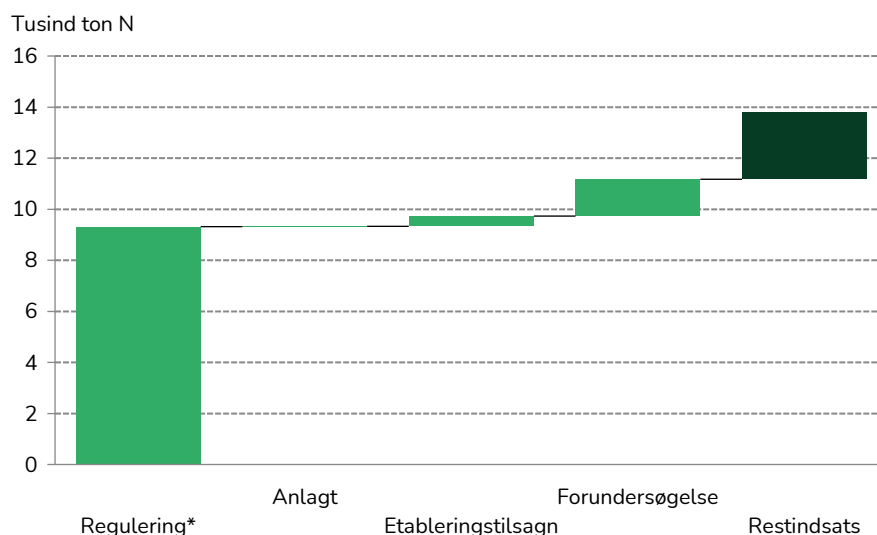
Der er meget langt
til målopfyldelse

Selv hvis man tæller alle projekter i forundersøgelsesfasen med, rester der fortsat en reduktionsmanko på ca. 2.627 ton N. Der er altså lang vej endnu, hvis vi skal nå de resterende reduktioner med frivillige arealomlægninger.

Den samlede
reduktion er et
overkantsskøn

Hertil kommer, at effekten af arealomlægning ikke én til én kan lægges oven i effekten af markreguleringen. Det skyldes, at arealudtagning vil reducere reduktionseffekterne af markregulering. Og omvendt vil lavere kvælstoftilførsel som følge af markregulering også betyde, at de frivillige indsatser som fx et kvælstofvådområde får mindre effekt. Der er derfor tale om et overkantsskøn for hvor meget markregulering og frivillige arealomlægninger nedbringer udledningen af kvælstof, når vi her har lagt effekterne af markregulering og frivillige aftaler sammen.

Figur 3 Status på Danmarks kvælstofindsats

Anm.: Den samlede kvælstofreduktion i ton N, der indfries af hver indsats.

*Inklusiv CAP-effekter og spildevandsindsatsen.

Kilde: [Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø \(2025\)](#), MARS; [tabel tilskudsordninger på deloplandsniveau](#) SEGES Innovation (2026).

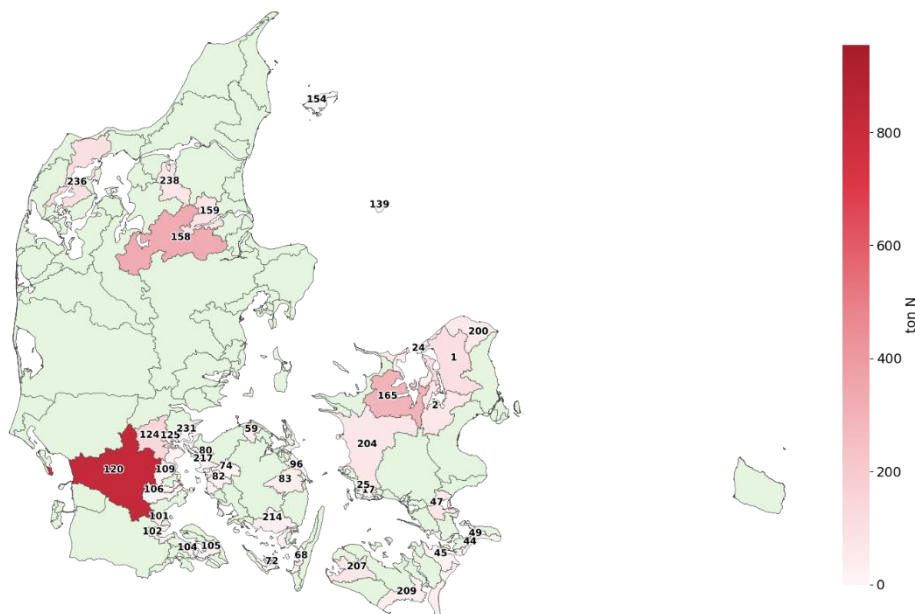
⁵ Udover projekter i de tre faser, er der i de lokale treparter også aftalt de såkaldte *skitseprojekter*. Skitseprojekterne indeholder dog ikke en interessetilkendegivelse fra lodsejerne og tælles derfor ikke med her. Skitseprojekterne er uddybet i afsnit 5.

⁶ [MARS](#)

**I alt når 68
kystvandoplande i
mål**

De frivillige arealomlægninger bringer yderligere 13 kystvandoplande i mål med deres indsatsbehov. Samlet set opfylder 68 ud af 108 kystvandoplande dermed deres indsatsbehov, jf. figur 4, mens der fortsat resterer en reduktionsmanko i 40 kystvandoplande.

Figur 4 Kort over restindsatsen efter de første tre projektfaser af arealomlægningen

Anm.: Indsatsbehovet efter CAP-effekter, spildevandsindsats, kvælstofregulering, samt anlagte projekter, og projekter i etableringstilsagn- og forundersøgelsesfasen. Farveskalaen går fra grønt (indsatsbehov opfyldt) til mørkerødt (højt resterende indsatsbehov), og tallene angiver opland ID de steder hvor der fortsat er et indsatsbehov.

Kilde: Kilde: [Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø \(2025\)](#), MARS; [tabel tilskudsordninger på deloplandsniveau](#) SEGES Innovation (2026).

5. Skitseprojekter er ikke andet end potentialekort

**De lokale treparter
udarbejder
omlægningsplaner**

Under trepartsaftalen er der etableret 23 lokale treparter på tværs af kommuner med deltagelse fra bl.a. landbrugsorganisationer, naturorganisationer, kommuner. De lokale treparter har til opgave at udarbejde såkaldte *omlægningsplaner*, der beskriver de samlede arealomlægninger, som kan indfri indsatsbehovet i de enkelte kystvandoplande.⁷

**På papiret opfylder
planerne
indsatsbehovet, ...**

Som en del af omlægningsplanerne indmeldes såkaldte *skitseprojekter*, der er konkrete forslag til arealomlægningsprojekter, som, hvis de indfries, dækker de fulde kvælstofindsatsbehov. Medregnes skitseprojekterne i opgørelsen af kvælstofindsatsen, vil Danmark derfor på papiret (næsten) være i mål med det samlede reduktionsbehov.⁸

**... men de
skal primært ses
som potentialer**

Skitseprojekter er dog ikke bindende for hverken kommuner eller lodsejere, men kan betragtes som en form for potentialekort, der giver et godt udgangspunkt for lodsejere og udtagningskonsulenter, når de skal undersøge, hvilke arealer, der er hensigtsmæssige at udtage. Skitseprojekterne siger derfor ikke noget om, hvor langt vi er i arealomlægningen og dermed kvælstofindsatsen.

⁷ [De 23 lokale treparter - SGAV](#)

⁸ Med undtagelse af 3 kystvandoplande, og en manko på 2 tons N.

6. Incitamentsstrukturen i kvotemodellen svækker fremdriften i arealomlægningen

Indsatser giver ikke nok incitament til arealomlægning

Udover strukturelle barrierer i form af mangel på kvalificeret arbejdskraft, samt økonomiske og administrative rammevilkår, kan en del af den begrænsede fremdrift i de frivillige arealomlægninger formentlig tilskrives den nuværende incitamentsstruktur i kvælstofindsatsen. Markreguleringen bygger på en kvotemodell, hvor der fastsættes en samlet udledningsgrænse for hvert kystvandopland, der efterfølgende fordeles som individuelle udledningskvoter mellem landmændene i oplandet.

Landmanden mister sine kvælstofkvoter ved udtagning ...

Landmænd kan reducere deres kvælstofudledning gennem *individuelle* virkemidler på marken, såsom ændret sædskifte, præcisionslandbrug og efterafgrøder, eller gennem *kollektive* virkemidler som frivillig arealomlægning. Mens landmanden kan beholde sine udledningskvoter når han anvender individuelle virkemidler, bortfalder de kvoter, der frigøres ved kollektive virkemidler.

... og hele oplandet får et lavere reguleringstryk

Når kvælstofudledningen reduceres gennem kollektive virkemidler som frivillige arealomlægninger, reduceres det samlede indsatsbehov i oplandet tilsvarende. De individuelle udledningskvoter omfordes herefter på baggrund af det nye indsatsbehov. Det betyder, at den enkelte landmand ikke får mulighed for at beholde de frigjorte udledningskvoter fra arealomlægningen, men at gevinsten (udledningskvoterne) i stedet fordeles imellem alle bedrifter i oplandet gennem et lavere reguleringstryk. Tabet af kvoterne er i praksis en ekstra omkostning for de landmænd, der vælger at omlægge deres arealer.

Delte gevinster giver incitament til at free-ride

Dermed tilfalder den fulde gevinst ved arealomlægningen ikke den landmand, der gennemfører indsatsen. Det svækker incitamentet til frivilligt at omlægge jord og skaber et free rider-problem, hvor landmænd, der ikke deltager i arealomlægningen, kan opnå et lavere reguleringstryk som følge af andres arealomlægninger.

Jorder med lav retention får flere kvoter

Derudover har man fra politisk side besluttet en kvælstofreguleringsmodel, hvor landbrugsjorder med lav retention – dvs. at en stor del af det udbragte kvælstof ender i kystvandet – får tildelt flere udledningskvoter.⁹ Det fordeler den økonomiske byrde mere ligeligt blandt landmændene, men har den ulempe, at incitamentet til at indgå i frivillig arealomlægning svækkes.

Incitamentet til frivillig omlægning kunne let styrkes

Incitamentet til frivillige arealomlægninger ville have været stærkere, hvis landmanden i højere grad havde fået mulighed for selv at beholde de frigjorte udledningskvoter selv, og hvis jorder med lav retention ikke fik lempeligere regulering.

7. Der bliver behov for yderligere kvælstofreduktioner

Med den nuværende kvælstofindsats når vi ikke i mål

Vores opgørelse peger på, at den nuværende arealomlægningsindsats ikke er tilstrækkelig til at indfri det nationale mål om at reducere kvælstofudledningen inden 2027. Selv hvis alle projekter i forundersøgelsesfasen realiseres, resterer der fortsat en betydelig reduktionsmanko på ca. 2.600 t N.

Udestående ansøgninger kan bringe os tættere på

En del ansøgningsrunder for kollektive virkemidler er endnu ikke færdigbehandlet og indgår derfor ikke i den nuværende opgørelse. Disse projekter vil kunne øge kvælstofreduktionerne fra den eksisterende indsats og bringe Danmark tættere på målopfyldelse, men vi

⁹ Den såkaldte VISA-model, der udgør 75 pct. af den samlede kvoteudledning. De sidste 25 pct. fordeles efter FLAD-modellen, hvor alle jorder må udlede lige meget kvælstof til kystmiljøet pr. hektar.

vurderer det fortsat usandsynligt, at de alene vil være tilstrækkelige til at lukke den samlede reduktionsmanko.

Men det bliver nødvendigt med yderligere indsatser

Aftalepartierne bag trepartsaftalen skal inden udgangen af 2026 tage stilling til, hvordan de resterende kvælstofreduktioner skal realiseres, hvis de frivillige arealomlægninger ikke leverer de nødvendige reduktioner, hvilket vores analyse peger på. Da trepartsaftalen ikke indeholder mekanismer, som sikrer, at de resterende reduktioner realiseres gennem frivillige arealomlægninger, er det afgørende, at aftalepartierne tager stilling til, hvordan de resterende reduktioner skal findes, så målet om en reduktion på 13.800 ton kvælstof kan indfries.

Vi anbefaler strammere regulering

Af trepartsaftalen fremgår det, at de resterende reduktioner skal hentes igennem en kombination af øget regulering og statslige opkøb. For at sikre, at aftalen ikke bliver unødvendig dyr for statskassen og for ikke at give landmændene incitament til at afvente fremtidige opkøb, anbefaler vi, at strammere regulering bliver det primære værktøj til at finde de sidste reduktioner.

Uden at det får ekspropriativ karakter

Det er vigtigt, at en skærpet regulering udformes på en måde, der ikke udgør ekspropriation og dermed udløser krav om erstatning. For at minimere risikoen for, at en skærpet regulering får ekspropriativ karakter, bør reguleringstrykket øges gradvist over en årrække. Selvom reguleringen skal træde i kraft fra 2027, kan en tidlig varsling af fremtidige stramninger give landmændene mulighed for at tilpasse driften og reducere de økonomiske omkostninger. En sådan model vil samtidig understøtte, at de nødvendige kvælstofreduktioner realiseres til lavest mulige samfundsøkonomiske omkostninger.

Og at landmanden får lov at beholde sin kvoter

Samtidig anbefaler vi, at incitamentsstrukturen indrettes, så frivillig arealomlægning ikke behandles som et særskilt kollektivt virkemiddel. I dag behandles arealomlægning som et kollektivt virkemiddel, hvor de udledningskvoter, som frigøres ved omlægningen, bortfalder, i modsætning til de individuelle virkemidler på markniveau. Vi anbefaler derfor, at arealomlægning sidestilles med de øvrige virkemidler i reguleringen, så landmænd kan omlægge arealer uden at miste udledningskvoter eller anden compensation. Det vil styrke incitamentet til frivillige arealomlægninger og øge sandsynligheden for, at de nødvendige reduktioner realiseres.

8. Litteraturliste

KL. (2026). *Status på den kommunale implementering af arealomlægningsindsatsen i Grøn Trepert*. KL. <https://www.kl.dk/>

Miljø- og Ligestillingsministeriet. (2025). *Ny aftale for spildevand: Markant reduktion i kvælstofudledningen skal forbedre vandet i 16 fjorde og kystvande*. <https://mim.dk/>

Nationalt Center for Miljø og Energi. (2025). *Iltsvind i danske farvande*. Aarhus Universitet. <https://dce.au.dk/>

Nationalt Center for Miljø og Energi. (2025). *Notat om iltsvind og bundfauna i danske farvande*. Aarhus Universitet. https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2025/N2025_45.pdf

Nationalt Center for Miljø og Energi. (2025). *Videnskabelig rapport om bundfauna og økologisk tilstand i danske farvande*. Aarhus Universitet. https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_600-699/SR687.pdf

Regeringen. (2024). *Aftale om Implementering af et Grønt Danmark*. <https://regeringen.dk/media/raehl3jj/aftale-om-implementering-af-et-groent-danmark.pdf>

SEGES Innovation. (2026). *Prognose for kvoter på kvælstofudledning til kyst i ny kvælstofregulering 2027*.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. (2025). *Vandområdeplanerne 2021-2027 efter genbesøget*. <https://sgav.dk/>

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. (u.å.). *De 23 lokale treparter*. <https://sgav.dk/groen-trepart/lokale-treparter/>

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. (u.å.). *MARS: Multifunktionel arealregistrering*. <https://mars.sgav.dk/>